

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Anna Paličková - Potraviny v (ne)růstu: Alternativní potravinové sítě

Posuzovaná bakalářská práce se zabývá vybranými alternativními potravinovými sítěmi z hlediska hodnot nerůstu (*degrowth*). Konkrétně se soustředí na analýzu samozásobitelství, komunitou podporovaného zemědělství a bedýnkového prodeje potravin. Jedná se o teoretický text, založený na práci s odbornou literaturou, bez výzkumné části. Je tedy tak pokusem o přehledovou stať v problematice nerůstu a některých alternativních potravinových sítí.

Autorka si vybrala zajímavé a aktuální téma, neboť jak sama poznamenává, spotřeba (a produkce) potravin se týká (téměř) každého z nás, a v současnosti už není možné přehlížet dopady způsobu výroby, nadspotřeby a plýtvání potravinami na přírodu a tím i zpětně na člověka.

Silnou stránkou předkládané práce je fakt, že autorka čerpá z velkého množství literatury a to zejména zahraniční a cizojazyčné. Anna Paličková tak prokázala přehled o debatách v oblasti nerůstu a orientaci v produkci odborných textů na téma potravinové produkce a spotřeby. Aktivně hledá a snaží se naplnit mezeru ve vědění, argumentuje, že v literatuře o nerůstu absentuje nebo je slabé zaměření na potraviny. To nedokáži posoudit, vzhledem k tomu, že nejsem odbornicí na nerůst, ale argument vypadá z hlediska citované literatury přesvědčivě.

Výhrady mám ke struktuře textu z hlediska nároků na přehledovou stať. V úvodu bakalářské práce je potřeba stanovit cíl, který autorka sleduje, a v závěru zhodnotit, jestli byl cíl naplněn. Dále je žádoucí nastínit základní problém (ten se zde objevuje již v prvním odstavci Úvodu) a badatelské otázky, na které chce práce odpovědět (i když nejde o empirický výzkum). Dále bych očekávala stanovení způsobu řešení stanoveného problému, i když u teoretické práce jde „jen“ o analýzu textů. To vše zde absentuje. Dále je potřeba deklarovat, proč byly určité texty vybrány a jiné ne. Autorka v závěru uvádí, že „popisovala“ a „analyzovala“ fungování potravinových systémů z hlediska konceptu nerůstu. Šlo tedy o analýzu určitých textů (o alternativních potravinových sítích) z hlediska určitých konceptů (nerůstu).

V Úvodu se také obvykle necituje konkrétní literatura, kterou pak najdeme na jiných místech práce. Naopak v teoretické části práci by bylo potřeba více odkazovat i na parafrázované části textu, nejen přímé citace (např. první odstavec s. 6, bez odkazu druhý odstavec s. 6, druhý a třetí odstavec s. 7, druhý odstavec s. 8 a takto by šlo dále pokračovat). U odkazování je více skutečně lépe, v podstatě je nutné minimálně za každým odstavcem (pokud se týká jednoho tématu z jednoho zdroje) mít odkazovaný zdroj. Dále bych také zvážila citování popularizačních a mediálních textů (článek pro Alarm, Guardian, BBC) mezi odbornou literaturou k tématu.

Mám také poznámku k používání pojmů a nadpisů kapitol. Např. kap. 3 Nerůstové hnutí nepojednává o sociálním hnutí nerůstu, ale o myšlenkách v rámci konceptu nerůstu, neboť zde nejsou definice sociálního hnutí, jeho vývoj, složení, strategie a taktiky apod. Dále kapitola 2 Potraviny v růstu vůbec nepojednává o ekonomickém růstu nebo růstové ideologii a roli potravin v ní, ale jde o popis globalizace obchodu s potravinami. Uvítala bych preciznější práci s používanými pojmy. Cení si ovšem diskuse a problematizování pojmu „konzument“ a „spotřebitel“ (s. 31), zde by se dalo odkázat na literaturu o prozumu (prosumption) a kolektivní/sdílené spotřebě.

Z hlediska jazykového a formálního je práce na dobré úrovni, dobře se čte a neruší gramatickými chybami či překlepy.

Navrhuji, aby se studentka při obhajobě práce vyjádřila k výše zmíněným poznámkám a případně zodpověděla následující otázky do diskuse:

- Z hlediska nerůstu je žádoucí, aby tyto alternativní potravinové praktiky přibývaly (= rostly). Na co však narážejí při rozšiřování do většinové společnosti? Vyjádřete se prosím k paradoxu růstu těchto alternativních potravinových sítí a konceptu ne-růstu.
- Praktiky samozásobitelství jsou v Česku velmi rozšířené, Jehlička, Daněk a Vávra hovoří až o polovině obyvatel. Znamená to, že tolik Čechů podporuje nerůst? Proč (ne)?

Bakalářskou práci Anny Paličkové **doporučuji k obhajobě** a hodnotím ji **velmi dobře**.

V Praze 30. 8. 2023

PhDr. Marta Kolářová, PhD.